

OKULLARDA TEK TİP YA DA SERBEST KIYAFET

Doç. Dr. Serdar ERKAN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Bu makalede okullarda kıyafet uygulamalarına ilişkin görüş, uygulama ve araştırma sonuçlarının bir sentezini sunmaktadır. Eldeki verilere göre tek tip kıyafet zorunluluğunun hem olumsuz hem de olumlu etkilerinden söz etmek mümkündür. Herhangi bir kıyafet uygulamasına geçiş için pilot uygulamalara, toplumsal ve kültürel etkilerin analiz edilmesine ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler:Okul kıyafeti, tek tip kıyafet, serbest kıyafet.

UNIFORM OR FREE DRESS CODE IN SCHOOLS

Serdar ERKAN, Assoc. Prof.

Gazi University, Gazi Education Faculty, Dept. of Educational Sciences

This article attempts to synthesize opinions, results of experiments and research about school dress code policies. Synthesis suggests that there are positive as well as negative effects and consequences of mandatory school uniform policy. Pilot projects should be implemented and social and cultural effects should be examined prior to any decision regarding changes in current dress codes and policies.

Key Words: *School dress codes, uniform dress code, free dress code.*

serdar erkan

“İlkokul formaları ne güzel hep bir örnekti, kara kara, maşallah Schutzstaffeln üniforması gibi, bir kurukafa amblemi eksik... Kara SS üniformasına da, kara çarşaf ve cüppeye de hayır! Her çocuk blucinini tişörtünü çeker, güle oynaya sivil okuluna gider gelir. Aha Avrupalılık budur... 'Eşitlik sağlıyoruz' palavranızın altında, 'biz herkesi tornadan çıkmış gibi, birörnek yetiştirmek istiyoruz' hevesi yatıyor. Aykırı görüş, çatiak ses istemiyorsunuz, büyükleri olarak siz her şeyi çocuklardan daha iyi bilir ve onların yerine de düşünürsünüz. Buna 'faşizan' yaklaşım denir (Ardıç, 2002).

“Okullarda tek tip kıyafet zorunluluğu faşizmi besleyen, faşistçe bir uygulamadır. Slobodan Miloseviç de öğrenci iken takım elbise giyip kravat takardı...Harrison Bergeron isimli klasik bilimkurgu çalışmada gelecekte güzel kızlara maske taktırılacağı güçlü erkeklere sürekli ağırlık taşıtılacağı bu yolla eşitlik sağlanarak sıradan insanların kendilerini daha iyi hissetmelerine sağlanacağı anlatılır. Devlet herkesin aynı biçimde düşünmesini istiyor. Belki de devlet, herkesin aynı Tanrıya ibadet etmesini sağlamak amacıyla ibadethaneleri de kontrol etmelidir!” (Miller,1999).

Yukarıda verilen, iki ayrı kıtada yazılmış ancak hemen hemen aynı içerikteki alıntıların temel farkı, birincide tek tip kıyafet zorunluluğunun kaldırılmasına destek, ikincisinde ise tek tip kıyafet zorunluluğunun yaygınlaştırılmasına karşı koyuşun amaçlanmasıdır. Doksanlı yıllardan itibaren A.B.D'nde okullarda tek tip kıyafet uygulaması hızla yaygınlaşırken, ülkemizde bunun aksi yönde oluşan eğilim dikkat çekicidir. Elbette yukarıdaki görüşlerin aksi savlar da mevcuttur ve tek tip kıyafet uygulamasının muhalifleri olduğu kadar taraftarları da vardır ve konu sadece faşizm-demokrasi ekseninde ele alınamayacak unsurları da içermektedir. Bu makalede söz konusu tartışmada her iki tarafın görüşlerinin araştırma sonuçları ile birlikte ele alınarak sunulması amaçlanmıştır.

TEK TİP KIYAFETİ SAVUNAN GÖRÜŞLER

Okullarda tek tip kıyafet zorunluluğunu savunanların temel yaklaşımına göre güvenli ve disiplinli bir öğrenme ortamı iyi bir okulun birinci şartıdır. Okullardaki tek tip kıyafet uygulaması da disiplin problemlerini azaltma ve

Okul güvenliğini artırmada oldukça yararlı bir yöntemdir. Lehteki bir diğer görüş ise öğrenciler arasındaki sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklar nedeniyle yaşanabilecek sorunların bir bölümünün önüne geçmesi açısından tek tip kıyafetin gerekli olduğudur. Bu iki görüş çerçevesinde toplanabilecek savlar ve ilgili bazı araştırma sonuçları aşağıda verilmiştir.

Kaliforniya'da Long Beach bölgesinde zorunlu kıyafet uygulamasına, başlanan ilk yılın sonunda devamsızlıkta %32, okul suçlarında %36, kavgalarda %51, vandalizmde ise %18'lik bir azalma görülmüştür (Cohn 1996). Bu araştırmanın sonuçları çok büyük etki yaratarak uygulamanın yaygınlaşmasında önemli rol oynamıştır.

Diğer bir uygulama sonucunda Whittier İlköğretim okulunda devam oranı %96'ya ulaşmıştır (Caruso 1996). Yine Caruso (1996) A.B.D'ndeki 7 eyalette öğretmen ve okul yöneticilerinin tek tip kıyafet uygulamasının disiplin problemlerini azalttığı ve iftihar listesine giren öğrenci sayısını artırdığını ifade ettiklerini saptamıştır. Lassiter'in (1996) araştırmasında da tek tip kıyafet sonrası aynı şekilde disiplin suçlarında azalma iftihar listesine giren öğrencilerde artış gözlenmiştir. Bir başka okul bölgesinde uygulamadan önce tek tip kıyafete velilerin desteği % 80 iken uygulamadan bir yıl sonra bu oran % 100'e çıkmıştır (Loesch, 1995). Bir okul yöneticisi meslek örgütünün (National Association of Elementary School Principals) yaptığı anket çalışmasının sonuçları da benzer biçimdedir (NAESP, 2000). Ankete katılan 755 okul müdüründen % 71'inin okulunda tek tip kıyafet uygulaması olmamasına karşın, uygulamanın lehinde görüşler ağırlıktadır. Sonuçların bazıları aşağıda verilmiştir.

Uygulama;

- Okulun toplumdaki imajına olumlu katkı yapar(%84).
- Sınıf disiplinine olumlu katkı yapar(%79).
- Akran baskısını azaltır(%76).
- Okul ruhuna pozitif katkı yapar(%72).
- Derslere konsantrasyonu artırır(%67).
- Öğrenci güvenliğini artırır(%62).

Kıran'ın (2001) araştırmasındaki bulgular da tek tip kıyafet uygulamasını destekler mahiyettedir. Denizli ilinde gerçekleştiren araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler ve veliler serbest kıyafet uygulamasına karşı

serdar erkan

çıkılmaktadırlar. Gerekçeler ise genellikle sosyo-ekonomik farklılıkların yaratacağı sorunlarla ilgilidir. Örneğin velilerin serbest kıyafete yönelik olumsuz tutumlarını yansıtan ilk beş madde aşağıdaki gibidir.

1. Kıyafet serbestliği maddi olanaklara sahip olmayan öğrencilerde eksiklik(aşağılık) duygusu oluşturur.
2. Serbest kıyafet uygulamasında arkadaşlarına göre iyi giyinemeyen öğrenci arkadaşlarına karşı olumsuz duygu geliştirir.
3. Serbest kıyafet uygulamasında aşırılığa kaçılması öğretimi olumsuz yönde etkiler.
4. Serbest kıyafet uygulamasında arkadaşlarına göre iyi giyinemeyen öğrenciler ebeveynleri ile çatışmaya girer.
5. Kıyafet serbestisi öğrenciler arasında gereksiz özentiler yaratır.

Öğretmenlerin en yüksek puan ortalamasına sahip ilk beş madde de ise sadece 2. madde yer almamış ancak yine olumsuz bir tutumu yansıtan "Serbest kıyafet uygulaması günümüz ekonomik koşullarına uygun değildir" maddesi ilk beş arasına girmiştir. Öğrencilerde de durum pek farklı değildir. Serbest kıyafete yönelik olarak sadece bir tek olumlu tutum gösteren madde (Her gün okula aynı kıyafetle gelmekten hoşlanmıyorum) ilk sırada yer almıştır. Diğer maddeler yine olumsuz tutum yansıtan maddelerdir.

Murray'ın (1997) araştırmasını gerçekleştirdiği iki ortaokulda elde ettiği veriler tek tip kıyafetin okul iklimine olumlu etki ettiği yönündedir. Araştırma sonuçlarına göre tek tip kıyafet giyen öğrenciler giymeyenlere göre, birkaç unsur dışında tüm iklim unsurları açısından serbest kıyafetli öğrencilerden daha olumlu değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Algılanan okul ikliminin de daha olumlu benlik tasarımı, yüksek başarı, güçlü akademik bağlılık ve düşük okulu bırakma oranlarına yol açtığı çeşitli araştırmaların ortaya koyduğu sonuçlardır(Murray, 1997).

Tanioka ve Glaser(1991) ise çocuk suçluluğu ve tek tip kıyafet konusunu araştırmışlardır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre tüm okullarında tek tip kıyafet zorunlu olan Japonya'da bu uygulamanın yeni başladığı A.B.D.'ne göre çocuk suçluluğu oldukça düşüktür. Elbette bu durum okul kıyafetlerinin nasıl olduğu ile açıklanamaz ancak araştırmacılar okuldan çıktuktan sonra eve giderken yolda okul kıyafetinin değiştirilip

serdar erkan

değiştirilmemesinin çocuk suçluluğunda önemli bir değişken olduğunu saptamışlardır.

Tucker'ın (1999) araştırması da tek tip kıyafet uygulamasının uygulandığı okullardaki öğretmenlerin daha olumlu davranışlar ve akran etkileşimi algıladıklarına ilişkin bulgular ortaya koymaktadır. Benzer giyinmenin daha az klikleşmeye yol açtığı ve bunun sonucu olarak da kıyafet nedeniyle daha az dalga geçilme ve dolayısıyla daha az benlik saygısı sorunu oluşması örnek verilebilir. Ayrıca öğretmenler tek tip kıyafetin, görünüşe bakarak öğrenciler hakkında acele karar vermek yerine onların kim olduğuna daha çok dikkat ederek tanıma çabasına girmelerine, yol açtığını ifade etmişlerdir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler genel olarak tek tip kıyafet giyildiği zaman okul iklimini daha olumlu ve öğrenme için daha elverişli bir ortam olarak algılamaktadırlar.

Stockton, Gullatt ve Parke'nin (2002) araştırma sonuçları da öğretmenlerin tek tip kıyafeti öğrencilere göre daha olumlu değerlendirmekte olduğunu göstermektedir. Öte yandan aynı araştırmanın sonuçlarına göre ilk ve ortaokul öğrencileri tek tip kıyafeti lise öğrencilerine göre daha olumlu değerlendirmektedir.

Gregory (1996), benzer özelliklere sahip ancak tek tip kıyafet uygulaması olan ve olmayan iki okulu karşılaştırdığı araştırmasında uygulamanın gerçekleştirildiği okulda daha yüksek devam oranı, benlik saygısı ve akademik başarı tespit etmiştir.

Çeşitli çalışmalarda okul kıyafetlerinin ekonomik katkıları üzerinde de durulmuştur. Örneğin tek tip kıyafet söz konusu olduğunda öğrencinin giyim masraflarının % 80 azalacağı öğrencinin giyeceği tüm kıyafetin bir tek markalı blucinden daha ucuza mal olacağı öne sürülmüştür (U.S. Department of Education, 1996; Cohn ve Siegel 1996). Woods ve Ogletree'nin (1992) araştırma sonuçlarına göre velilerin % 77'si çocuklarının okula giyecekleri kıyafetler konusunda çocuklarının aşırı isteklerinden yakınmaktadır. Aynı araştırmanın bir diğer sonucu da velilerin % 87'sinin tek tip kıyafet uygulamasının öğrenciler arasındaki giyim rekabetini önleyeceğine inanmalarıdır. Kaiser (1997) de tek tip kıyafetin sosyal sınıf farklılıklarını "bulanıklaştırdığını" öne sürmüştür.

Dees (2002) tek tip kıyafet uygulamasının bir kısmına yukarıda da değinilen pozitif sonuçlarını aşağıdaki gibi özetlemiştir.

serdar erkan

- Markalı kıyafetler edinmek amacıyla yapılan hırsızlık gasp gibi olaylarda azalma.
- Çete üyelerinin çetelerine özgü kıyafetlerle okula gelmelerini önleme.
- Öğrencilere okulun bir üyesi olmaktan gurur duyma, okula bağlılık duyma ve birlik beraberlik duygularının kazandırılmasına katkı.
- Veliler ve öğrenciler arasında pahalı kıyafetlerin satın alınması konusunda meydana gelebilecek çatışmaları önleme. Her sabahki "bugün ne giyeceğim" tartışmalarını engelleme.
- Öğrencilerin dikkatlerinin acayip ya da açık saçık kıyafetlere odaklanmasını önleyerek veya pahalı, markalı elbiseleri alamayan öğrencileri kıskançlık ya da üzüntü duygularına meydan vermeyerek derslere odaklanmalarına katkı.
- Okul yetkililerinin öğrenci olmayan yabancıların okula girmelerini daha çabuk fark etmeleri.
- Pahalı elbiselere yapılacak harcamalardan tasarruf.
- Öğrencilerin gelir düzeyleri açısından birbirleri ile rekabetini engelleme.
- Gelir sembolü olan kıyafetler açısından farklılık olmayacağı için farklı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenciler arasında daha olumlu bir etkileşim ortamı yaratma.
- Öğrencilerin "insanı insan yapan giydikleri değildir" anlayışını kazanmalarına yardım.
- Sabahları okula hazırlanma için daha az zaman harcama.
- Öğrencilerin dış görünüşlerinden daha fazla memnun olmalarına katkı.

TEK TİP KIYAFETİ REDDEDEN GÖRÜŞLER

Tek tip kıyafete karşı olan görüşlerin temel çıkış noktaları ise ifade özgürlüğünü engelleme, akademik başarı ile doğrudan ilgisinin kanıtlanmaması gibi hususlar etrafında toplanmıştır. İlk sözü edilen ifade özgürlüğü konusu A.B.D.'nde yoğun tartışma konusu olmuş ve bu konuda çeşitli mahkeme kararları verilmiştir ve bu kararlarda da tam bir netlik söz konusu değildir. Bu kararlar; dış görünüş ya da kıyafetin ifade özgürlüğünün bir parçası olduğu ancak bu açıdan bazı sınırlamalar da getirilebileceği biçiminde özetlenebilir(Paliokas ve diğerleri, 1996).

Brunsma ve Rockuemoore'nin (1998) araştırması tek tip kıyafet karşıtlarınca en çok kullanılan araştırmadır. Daha önce yapılan araştırmaları yöntemsel açıdan eleştiren yazarların gerçekleştirdiği bu oldukça kapsamlı araştırmada tek tip kıyafet uygulaması ile öğrencilerin uyuşturucu kullanımı, davranış problemleri, devamsızlık ve akademik başarıları arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Sonuçlar sadece akademik başarı ile küçük bir ilişki olduğu diğer değişkenlerle ise herhangi bir ilişki bulunmadığı yönündedir.

Tucker'ın (1999) yukarıda değinilen araştırması, tek tip kıyafetin öğrencilerin güvenlik algısı ve başarıda fark yaratmadığını da göstermektedir.

Evans (1996) tek tip kıyafet uygulamasının okulda çeteleşmeye engel olacağı ve suçları azaltacağı konusundaki görüşlere karşı çıkmaktadır. Ona göre çeteler ve işledikleri suçların sebebi kıyafetleri değildir. Kendilerine özgü kıyafetleri olmasa da okulda varlıklarını devam ettireceklerdir. Okul forması giymek bir kozmetik değişikliktir ve çete mentalitesini değiştirmeyeceği gibi onların okul içi ve dışındaki antisosyal eylem potansiyellerini azaltmayacaktır. Hatta aksine okul yetkililerinin üniforma nedeniyle çete üyelerini teşhisi zorlaşacaktır.

Evans (1996) ve Pollitt (1998) tek tip kıyafetin ekonomik farklılıkların yarattığı sorunları önemli ölçüde elediği yolundaki görüşlere de karşı çıkmaktadır. Yazarlara göre ekonomik farklılıklar tek tip kıyafet giyilse de sürece ve varlığını sürdürecektir. Giysiler aynı olsa da, takılar, cepte taşınan ya da kantinde harcanan para, okula geline araba ekonomik farklılıkların hissedilmesine yol açabilecek örneklerden bazılarıdır. Öte yandan giyim kuşam konusunda öğrencilerin ailelerine yapacakları baskı da sürecektir. Çünkü okul dışında sokakta da bir hayat vardır ve öğrencilere orada forma giydirmek söz konusu değildir.

Howe (1996) da okuldaki herkesin aynı giyinmesinin ilgililerin bireysel ayrılıkları algılayıp bunu bir çeşitlilik olarak değerlendirerek memnuniyet duymalarını engelleyeceğini ifade etmiştir.

Jennings'in (1989) görüşleri ise daha katıdır. Ona göre tek tip kıyafet orta sınıf beyaz ideallerinin bir göstergesidir ve ayrımcılık olarak nitelendirilebilir. King (1998) ise öğrencilerin kendi seçimi olan kıyafetlerin onların psikolojik dünyasının, duygularının ve problemlerinin bir barometresi olduğunu savunarak, öğrencinin kıyafetlerinin gözlenerek öğrencinin hayatındaki değişikliklerin fark edilebileceğini ve tek tip kıyafet uygulaması ile bu imkanın ortadan kaldırılarak öğrenciye adeta bir kamufraj uygulandığını ifade etmişlerdir.

serdar erkan

Behling'in (1994) bulguları ise sorunun algısal nitelikte olduğu yönündedir. Behling (1994) araştırmasında 4 farklı biçimde giyinmiş (çok şık öğrenci formasından blucin ve tişörte uzanan bir yelpazede) öğrenci fotoğrafını 270 üniversite öğrencisi ve 20 lise öğretmenine göstererek bu öğrencilerin, davranışları, akademik başarıları ve akademik potansiyelleri hakkında tahminde bulunmalarını istemiştir. En olumsuz değerlendirmeler kot pantolon, tişört ve kot ceketten oluşan kıyafeti giyen öğrencilere ilişkin olarak yapılmıştır. Hale etkisi denilebilecek bu durum bir çok algı araştırmasında ihmal edilmiştir ve tek tip kıyafeti destekleyen araştırmaların önemli bir bölümü de algı araştırmalarından oluşmaktadır. Brunsma ve Rockuemoore (1998) diğer araştırmalarda da bir çok yöntemsel eksikliklerin olduğunu ve özellikle kontrol değişkenlerinin ihmal edildiğini çeşitli araştırmalardan örnekler de vererek ifade etmektedir. Okullarda tek tip kıyafet karşıtlarının diğer bazı savlarını Dees (2002) aşağıdaki biçimde özetlemiştir.

- Okullardaki kıyafet zorunluluğu yönetsel gücün istismarıdır. Bu uygulamayı talep eden okullar genellikle fakirlerin ve azınlıkların yaşadığı semtlerde dir. Tek tip kıyafet onları aşağılamanın bir başka yoludur
- Okul kıyafeti bu konuda yardım kabul etmeyecek öğrenciler için ekonomik bir yükür. Özellikle lise öğrencileri tek tip kıyafeti okuldan bir bağış ya da yardım olarak kabul etmek yerine kendileri satın almak isteyeceklerdir (A.B.D.'de tek tip kıyafet uygulamasına geçen okullar çeşitli yardım organizasyonları gerçekleştirmektedir). Bunun için diğer günlük harcamalarından kısıntı yapmaları gerekebilir veya uzun saatler boyunca dışarıda çalışmak zorunda kalabilirler ya da hırsızlık gibi yasadışı yollara başvurabilirler.
- Akademik başarı anlamlı biçimde artmayacak, ortaya çıkan problemlere değen bir sonuç elde edilmeyecektir.
- Tek tip kıyafet tekdüzelik, bireyselliğin, spontanlığın ve yaratıcılığın azalması gibi sonuçlar doğurur.
- Kıyafet okulların "öğrencileri eğitme" amacı için hayati bir önem taşımaz. Tek tip kıyafet toplumdaki binlerce sorunun öğrencilere yansıtılmasıdır. Okulların kıyafetten önce ele almaları ya da çözmeleri gereken çok daha ciddi sorunlar vardır.

SONUÇ

Dikkat edilirse yukarıda verilen araştırmalardan sadece bir tanesi (Kıran, 2001) Türkiye’de gerçekleştirilmiştir. Bu durum yazarın seçiminden kaynaklanmayıp ülkemizdeki bu konuda yapılan başka araştırmaya rastlanmamasının bir sonucudur. Hal böyleyken “okullarda serbest kıyafete geçilmesi” konusunda ülkemizde yapılan tartişmaların bilimsel bir tabanı olmadığı açıktır. Bununla beraber yurtdişında yapılan ve bir kısmına yukarıda değinilen araştırmalardan hareketle yapabilecek bazı çıkarsamalar mevcuttur. Görülmektedir ki; okullarda tek tip kıyafet zorunluluğuna ya da serbest kıyafet uygulamasına evet ya da hayır demek kolayca verilecek bir karar değildir. Söz konusu problemin iki cevabı ak ve kara gibi seçimi basit bir durum değil, bir çok unsuru içeren karmaşık bir yapıdadır. Ayrıca bu konuda yapılabilecek uygulamaların sayısı iki ile de sınırlı değildir. Serbest kıyafet, ana hatları ile tanımlanmış bir kıyafet yönergesi, detaylandırılmış kıyafet yönergesi, gönüllü tek tip kıyafet uygulaması ve zorunlu tek tip kıyafet uygulaması biçiminde beş farklı yöntemden söz edilebilir (Paliokas, 1996). Her bir yöntemin de avantaj ve dezavantajları mevcuttur. Öte yandan uygulamanın nasıl gerçekleştirileceği de iyi tasarlanmalıdır. A.B.D. Eğitim Bakanlığı’nın (1996) bu konudaki nerileri aşağıda sunulmuştur:

1. Başlangıçta ailelerin karara katılımını sağlayın.
2. Öğrencilerin inançlarını ifade etme zgrlğun koruyun.
3. Öğrencilerin diğer konulardaki ifade zgrlğun koruyun.
4. İsteyen ğrencilerin mi yoksa tüm öğrencilerin mi okul kıyafetini giyeceğine karar verin.
5. Tüm ğrenciler zorunlu tutulduğunda okul kıyafetini giymek istemeyen öğrencinin durumunun ne olacağına örneğin başka bir okula transferine izin verilip verilmeyeceğine karar verin.
6. Öğrencilerden herhangi bir mesaj içeren kıyafet giymelerini talep etmeyin.
7. Okul kıyafetini alamayacak durumdaki ailelere mali yardım sağlayın.

Bu neriler ülkemizdeki uygulamalara ilişkin olarak da bir fikir vermekle birlikte, örneğin kıyafetlerde inançları ifade etmeye izin veren ikinci önerinin Türkiye’deki laiklik anlayışı nedeniyle gerçekleşmesi imkanı görülmemektedir. Ancak birinci önerinin özellikle dikkate alınmasında yarar vardır. Ülkemizde ailelerin yanı sıra ğretmen ve yöneticilerin de karara

katılmasını sağlamak yerinde olacaktır. Yukarıdaki bir çok araştırmada görüldüğü gibi özellikle veli, öğretmen ve yöneticilerin tek tip kıyafet konusundaki algıları oldukça olumludur. Bu konuda yeterli bilimsel verinin olmaması bu gerçeği değiştirmemektedir. Bu tutum değişmedikçe "kıyafet serbestisi" getiren herhangi bir uygulamanın başarılı olma şansı çok düşüktür. Serbest kıyafete yönelik olarak var olan olumsuz tutum nedeniyle ortaya çıkan sorunların bu uygulamaya mal edilmesi mümkündür. Birkaç öğrencinin işlediği suçlar nedeniyle "öğrencilerin boş zamanları çok bu nedenle suç işliyorlar" biçiminde özetlenebilecek bir yaklaşımla çağdaş bir uygulama olan ders geçme ve kredi sisteminin apar topar kaldırıldığı unutulmamalıdır. Kültürümüzde dış görünüme verilen önemin ihmal edilmeyecek nitelikte olması da bu endişeyi artıracak bir unsurdur. Öte yandan ilgili grupları ikna edecek nitelikte serbest kıyafet uygulamasının yararlarını gösteren araştırma verileri de yoktur. Yukarıda verilen farklı kıyafet politikalarının her birinin okullardaki okul türü, düzeyi, bölgesel, kültürel ve sosyo-ekonomik faktörler gibi değişkenler de dikkate alınarak pilot uygulamalarının yapıp sonuçlarının ortaya konması bu konuda gerekli verileri sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

- Ardıç, E..(2002). Efendiler Buna Reform Denir! **Star**. 13 Aralık 2002.
- Brunsmä, D.L. ve Rockquemore, K.A. (1998) "Effects of Student Uniforms on Attendance, Behavior Problems, Substance Abuse, and Academic Achievement". **The Journal Of Educational Research**. 92, 1, 53-62.
- Caruso, P. (1996) "Individuality vs. Conformity: The Issue Behind School Uniforms." **NASSP Bulletin**, 80, 581, 83-88. EJ 532 294.
- Cohn, C. A. (1996)"Mandatory School Uniforms." **The School Administrator**, 53, 2, 22-25..
- Cohn, C.A. & L. Siegel (1996) "Should Students Wear Uniforms? Yes". **Learning**, 25(2), 38-39.
- Dees, S.C. (2002). "Making a Case for Student Uniforms". **Illinois School Board Journal** July/August. <http://www.iasb.com/files/j2070804.htm>. Alındığı tarih: 22.02.2003
- Evans, D.L. (1996) "School Uniforms: an 'Unfashionable' Dissent". **Nassp Bulletin**. 80, 582,115-116.
- Gregory, N. B. (1996). **Effects of School Uniforms on Self-Esteem, Academic Achievement and Attendance**. Unpublished dissertation, South Carolina State University.

- Howe, H. (1996) "School Uniforms: Leaning Toward the Spartans and Away From the Athenians." **Education Week: On The Web.** 3 Nisan: 28-30. <http://www.edweek.com/ew/vol-15/28howe.h15>. Alındığı tarih: 15.03.2003
- Jennings, L.(1989). "Stricter Rules on Student Dress, Decorum Revive Familiar Civil-Liberties Questions." **Education Week**, IX, (7), 1, 14-15.
- Kaiser, S.B. (1997). **The Social Psychology Of Clothing: Symbolic Apperance In Context**, Second. Ed. Fairchild Publications. NewYork
- Kıran, H. (2001). "İlköğretimde Öğrenci Kıyafetine İlişkin Tutumlar". **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, Yıl:1, Sayı:5, 79-84.
- King Keith A. (1998). "Should School Uniforms be Mandated in Elementary School". **Journal of School Health.** 68,1,32-38.
- Loesch, P. C.. (1995). "A School Uniform Program that Works". **Principal** . 75,4, 28-29.
- Miller, J.C. (1999) ."School Uniform Lead Fascism". **Spintech.** 12 Eylül 1999. <http://www.spintechmag.com/9909/jm0999.htm>. Alındığı tarih: 02.02.2003.
- Murray, R.K. (1997) "The Impact of School Uniforms on School Climate." **NASSP Bulletin**, 81,593, 106-112.
- Paliokas, K. L.; M. H. Futrell ve R. C. Rist. (1996). "Trying Uniforms on for Size: Are Mandatory Uniform Policies Legal and Effective?" **American School Board Journal.** 183,5, 32-35.
- Paliokas, K. L. (1996). "Dress Codes as a Means of Reducing Violence in Public Schools". **Resources.** Center For Policy Studies: Graduate School Of Education And Human Development. http://www.edpolicy.gwu.edu/resources/challenges/pt_1a.html. Alındığı tarih: 25.02.2003
- Pollitt, Kathy.(1998). "Madchen in Uniform". **Nation.** 27 Nisan 1998.
- Siegel, L..(1996). "Point of View: School Uniforms." **Public Education Department, Aclu.** <http://archive.aclu.org/congress/uniform.html>. Alındığı tarih: 11.02.2003
- Stockton,C.; Gullat,. D.E. ve Parke, D.R. (2002). "School Uniforms: Policies And Procedures". **Research In Middle Level Education: Online.** 25,1. http://www.nmsa.org/research/rmle/rmle/rmle_jan_2002_e.htm. Alındığı tarih: 10.03.2003.
- Tanioka, I. ve D. Glaser.(1991). "School Uniforms, Routine Activities, and the Social Control of Delinquency in Japan". **Youth And Society.** 23, 1, 50-75.
- Tucker, W. H. (1999). **How Student Uniforms Impact Teacher Perceptions of Climate in Urban Public Middle Schools.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. University of Minnesota.
- U.S. Department of Education. (1996). **Manual On School Uniforms.** <http://www.ed.gov/updates/uniforms.html>. Alındığı tarih: 18.02.2003.
- Woods, H. ve Ogletree, E.(1992). "Parents' Opinions of the Uniform Dress Code," ERIC No: ED367729.